

Rejsen til »Raklos rejse«

Af Anders Johansen

Anders Johansen afsluttede sin flotte trilogi »Raklos rejse« med »Himmelporten« i 2001. Den blev anmeldt i »SKOLEBIBLIOTEKET« Nr. 9-2001 Flemming Dehn. Her beretter Anders Johansen selv om tilblivelsesprocessen, Rejsen til.»Raklos rejse«!

I efteråret 1998 var jeg i Zagreb. Jeg ville bl.a. se, om der nu også var plads til et stort cirkustelt i Maximirparken, sådan som jeg – med et bykort ved hånden – havde siddet og skrevet derhjemme i Hornslet.

Minsandten om ikke den røde løber var rullet ud! Dog ikke for mig, men for pave Johannes Paul, der kom til det katolske Kroatien for at beatificere, saliggøre, en vis Stepinac, som var ærkebisp i Zagreb tilbage i 40'erne. I den smukke by, der er mere Wien end Balkan, stod jeg mellem hundredtusinder af kroater og så ham arrive i sit rullende terrarium, papamobilen.

Folk var ellevilde. Det var en folkefest, nationalt og religiøst gik op i en højere enhed.

En højere enhed, som jeg ikke brød mig om. Jeg havde jo læst, hvordan denne Stepinac udøste kirkens velsignelse til de kroatiske ustasja-fascister, hvis grusomhed chokerede selv hærkede SS'ere. Et øjeblik var det, som om jeg var styrtet ned i en sprække i tiden. Og landet i 1941.

En ældre mand bemærkede min forstemthed, lagde en opmuntrende hånd på min arm og udbrød: »Sie und uns, wir sind doch Europäer!«

Sie und uns, ja. Ikke serberne, ikke muslimerne.

»Os« kontra »dem« - nu som før.

Spændende opdagelsesrejse
»Raklos rejse« er en dobbelt rejse: Dels en almenmenneskelig udviklingsrejse, en drengs færd frem mod at finde sig selv, som bliver særlig presserende, fordi

han er kastet identitetsløs ind i verden: Han er »drengen fra jordens skød«, uden hukommelse og fortid. Dels en geografisk og historisk rejse, der fører fra 1941 til 46, fra det besatte og borgerkrigshærgede Jugoslavien over kz-lejren »Askeslottet« i Sydtyskland til ruinbyen Köln og tilbage til Bosnien.

For forfatteren var det en til tider anstrengende, men altid spændende opdagelsesrejse – jeg havde ikke noget forkromet overblik, men var selv nysgerrig, søgende, indimellem på Herrens mark & gyngende grund. Det, der sendte mig ud på den, var den nye borgerkrig i Jugoslavien med dens dejavu-agtige reprise på hele den grusomme historie: Etnisk udrensning, snigskytter, massevoldtægt osv. En eksplosion af had og vold, der virkede des mere chokerende, fordi min generation en kort overgang efter Murens fald havde bildt sig ind, at verden blev bedre – ligesom mine forældre i sin tid troede på peace in our time.

Nu var det vores tur til at få defloreret troen på den forjættende, dybt rodfæstede oplysningstanke: At det går fremad og opad, væk fra barbariet, frem mod stadig klarere lys og mere stabil civilisation.

Genren kræver autencitet
Når man skriver en historisk roman, har man hele tiden en faktuel mur at spille bolden op ad. Det er både befordrende og besværligt.

Befordrende, fordi man får så meget foræret – historien er fuld af historier! Der er scener

En ægte fortællers storværk

»Raklo-trilogien er sjældent nærværende, en ægte fortællers storværk. Raklo er ikke kommet til verden for at blive glemt!«

(Bent Andersen i BUM 1-4-2001)

i de tre bøger, som er vokset ud af historiebøgernes fotos og tegninger: Tre hængte kroater i et gyngestativ; kz-fangen, der begår selvmord ved at løbe i højspændingshegnet; sultdesperate efterkrigstyskere, som midt på gaden dræber og parterer en hest.

Men også besværligt, fordi genren kræver autenticitet. Det historiske billede skal være korrekt, og hullerne i det må ikke være for store. Jeg har pløjet stakke af bøger om alt fra verdenskrigen over sigøjnerskikke til rovdrydressur. Researchfasen bød på vildveje og blindgyder, men også på overraskende genveje såsom en lærd svensk lingvists levende bog om sigøjnersproget romani, Primo Levis kz-skildringer og Robert Jay Liftons interview med og om The Nazi Doctors.

Cirkusteltet

Det historisk-faktuelle ballast alene gør selvfølgelig ingen roman. Fiktionen nærer sig ved et ganske andet råstof – alle ens fascinationer og sårbarheder, speedet op med fantasi og indlevelsesevne.

Foto: Anders Johansen

Suveræn fortæller

»Anders Johansen er en suveræn fortæller, der kan tillade sig at slippe poesien løs dér, hvor den ikke findes – og slippe godt fra det, bl.a. fordi han så gerne kæler for detaljer, der både stopper og fortsætter narrationen.«

(Bent Andersen i »BUM« om »Askeslottet«)

Jeg kan selv udpege nogle af dem (andre er sikkert for tæt på til, at jeg ser dem): Fumler-tumlerens drømme ved synet af linedanseren under teltdugens himmel; barndommens mørkerædsel. Og så det med at tegne – jeg ville så gerne kunne tegne! Nu må jeg nøjes med at lade min hovedperson kunne. Med kompetent hjælp: Hvis nogen aner van Goghs farver og Palle Nielsens streg i hans billeder, er det ikke tilfældigt.

Selve det at pakke al denne bagage til rejsen satte gang i lokomotivet, den accelererende kreative proces med dens para-

doksale dobbelthed af adspredthed og koncentration, strammen-sig-an og given-sig-hen.

Og da jeg dagen efter pavebesøget i Zagreb tog sporvognen ud til Maximirparken og – som et vink fra de højere magter, jeg ikke tror på – så et vældigt cirkustelt mellem træerne, da turde jeg for første gang helt tro på, at tingene ville føje sig efter forfatterens hoved, og min rejse føre til Raklos.

Udvalget for Børnebogsprisen består af:

- John Christiansen, Københavns amt
- Kirsten Fisker, Vejle amt
- Helle Thygesen, Århus amt
- Karen Odegaard, Landsstyrelsen (formand)
- Jens Raahauge, Dansk lærerforening (særlig sagkyndig)

